

Partimotion

Motion till riksdagen 2018/19:2062

av Jan Björklund m.fl. (L)

Liberal försvarspolitik

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Liberalernas försvarsinriktning bör ligga till grund för nästkommande försvarsbeslut 2020–2025 och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Vi går en säkerhetspolitiskt mörk tid till mötes. Den upprustning som under några år pågått i Ryssland har befäst landet som en militärt överlägsen stormakt i Östersjöregionen. Skulle en konflikt uppstå kommer Sverige att drabbas, direkt eller indirekt. Den ryska militären har kränkt svenskt territorium till havs, i luften och på cyberrummet. Man har annekterat delar av andra europeiska länder och för just nu ett lågintensivt krig i Ukraina. Samtidigt har situationen i Nordkorea blivit mycket farlig. Den kommunistiska regimen har utfört upprepade kärnvapentester och hotat att anfälla USA, Sydkorea och Japan. Samtal till trots är Nordkoreas relation med omvärlden fortsatt oförutsägbart. Det syriska inbördeskriget har pågått längre än andra världskriget. Europeiska unionen är efter brexit försvagad och den nya amerikanska administrationen är minst sagt oberäknelig. Efter kalla kriget valde Sverige att rusta ned och står därför illa förberett i en mycket osäker tid.

Det ryska agerandet i Ukraina visar hur ensamt ett enskilt land är när en stor granne agerar med vapenmakt. Jämte hur vi bäst stärker det svenska försvaret, har frågan om Natomedlemskap ställts på sin spets också här i Sverige. Liberalerna prioriterar satsningar på försvaret, men oavsett resurserna behöver försvaret även stärkas genom ett svenskt Natomedlemskap. Sverige kan inte på egen hand rusta sig till den nödvändiga försvarsförmågan. Den säkras genom samarbete. För ett litet land kräver nationell säkerhet ett Natomedlemskap och fördjupat försvarssamarbete med andra EU-länder. Dessa organisationer behandlar Liberalerna mer ingående i vår EU-motion samt motionen om Natomedlemskap.

Liberalerna inser allvaret. Behovet av ett starkare försvar har länge varit uppenbart. Nu kräver vi en kraftig upprustning. I ljuset av utvecklingen i Östersjöområdet anser

Liberalerna att försvarsanslaget på sikt ska uppgå till minst 2 procent av BNP. Samtidigt måste vi genast ansöka om Natomedlemskap. Liberalerna presenterar en färdplan på hur Sverige inom tio år kan avsätta två procent av BNP till försvaret i partiets höstbudgetmotion.

Vi är det mest försvarsvänliga partiet i Sveriges riksdag. Under de förhandlingar som ledde fram till 2015 års försvarsbeslut var regeringen inte beredd att diskutera de anslagsökningar som krävdes för att möta de säkerhetspolitiska utmaningarna av i dag. De nya försvarsuppgörelser som presenterades 2017 var steg i rätt riktning men anslagen är fortfarande för låga för att hantera den verklighet vi befinner oss i. Nästa försvarsbeslut behöver ta ställning till betydligt högre försvarsanslag.

Redan då var haveriet i inriktningsbeslutets försvarsekonomi ett faktum. Detta berodde bland annat på att beställningen av nya JAS Gripen 39 E inte valutasäkrats och att de strukturella underskotten i Försvarsmakten vida översteg tillskotten. Samtidigt har priset på anskaffningen av nästa generations ubåt (NGU), utan riksdagens godkännande, gjorts beroende av att export sker. Det framstår som osannolikt. Om ingen köpare hittas innebär det en stor fördyring för Sverige som då måste bära hela utvecklingskostnaden på egen hand. Under 2018 har beställning av luftvärnssystemet Patriot genomförts av regeringen trots att dess egen materielutredning rådde den att avvakta. Det är uppenbart att regeringen köper långt mer materiel än vad den anslår medel till. Liberalerna finansierar dessa inköp fullt ut i partiets höstbudget, det bör klargöras i en stundande utredning hur vi frångår att regeringar beställer vapensystem utan att först säkra finansieringen.

Trots flera försök till räddningsaktioner är försvarsbeslutet 2015 fortsatt underfinansierat. I planerade investeringar saknas 29 miljarder till 2025. Därtill behövs ytterligare 18 miljarder under de kommande tre åren för att inte tappa försvarsförmåga, främst till förbandsverksamhet. Det finns fortfarande inte utrymme för några nya krigsförband eller till den s.k. basplattan, det vill säga personlig utrustning, övningsverksamhet eller ammunition. Det är sådan verksamhet som gör Sverige farligast för en motståndare på kortast tid.

Det finns ett stort behov av indirekt eld inom markstridskrafterna. Regeringen har förvisso beslutat att Sverige tar över de tjugofyra artilleripjäserna, Archer, som Norge förut avbeställt. Försvarsministern har dock inte redovisat vare sig finansiering eller förslag för hur dessa ska omvandlas till krigsförband. Oaktat det försämrade omvärldsläget meddelade man 2016 att man avsåg att sälja hälften av dem och lägga de övriga i malpåse. Det är märkligt att regeringen, trots att Sverige i dag har 96 stridsflygplan, planerar för endast tjugofyra artilleripjäser. Obalansen måste avhjälpas och Liberalerna vill därför att de nya tjugofyra pjäserna organiseras i ytterligare två artilleribataljoner.

I försvarsöverenskommelsen beslutades att flygvapnet successivt skulle minskas under åtta år. 60 nya JAS E ska ersätta de 100 JAS C/D, de sista levererade för mindre än tre år sedan. Det innebär ett oansvarigt slöseri med skattebetalarnas pengar, särskilt i ett alltmer oroligt omvärldsläge. Regeringen har sedan dess signalerat att de kan tänka sig att behålla JAS C/D, vilket är positivt, men då krävs ytterligare resurser och tydligare besked till professionen. Förmodligen även en ny flygflottilj. Därför föreslår Liberalerna att de gamla planen behålls. Vi återkommer särskilt till detta i vår budgetmotion där vi finansierar satsningen krona för krona.

Liberalerna har länge betonat Gotlands betydelse för ett effektivt försvar av Sverige. Mot bakgrund av det försämrade säkerhetsläget runt Östersjön menar vi att Gotlands

strategiska särställning och geopolitiska betydelse har ökat. Vi välkomnar överbefälhavarens beslut att i förtid permanenta den militära närvaron på Gotland. Återmilitariseringen av Gotland är nu ett faktum som omvärlden får förhålla sig till och som Liberalerna vill utveckla ytterligare. Se Liberalernas motion om att stärka försvaret på Gotland.

Det förband som stationerats på ön bildar grunden för ett kufförsvaret. Det går inte längre att bara promenera in genom Visby ringmur. Närvaron av militär ställer krav på visst mått av våldsanvändning och är därmed tröskelhöjande. I vår budgetmotion har vi anslagit medel för att ytterligare förstärka den militära närvaron på Gotland.

Ett verkligt försvar av Gotland kräver förband som också kan verka mot en fiende innan denne stigit i land. Liberalerna har länge efterlyst artilleri och tung kustrobot på ön. Sådana långräckviddiga vapen innebär att man utnyttjar Gotlands strategiska potential.

Med långräckviddiga robotvapen på ön kan vi ingripa mot i stort sett allt som rör sig på egentliga Östersjöns yta och därmed mycket tidigt möta en motståndare. Gotland kommer sannolikt att beröras i händelse av en konflikt i vårt närområde. Skulle ön ockuperas av främmande makt blir försvaret av Sverige och av Baltikum mycket svårare.

Liberalerna föreslår därför att en bataljonsstridsgrupp, vars stomme är tung kustrobot och robotluftvärn, placeras på ön. Att placera övertaliga Robot 70 på Gotland representerar en viktig tröskelhöjning för Gotland och försvaret av Sverige. För bekämpning av mark- och sjömål bör hemvärnet på ön bör tillföras ytterligare eldkraft genom Robot 70 när vapnet avvecklas inom den övriga krigsorganisationen. Detta finansieras i vår budgetmotion och behandlas även i Liberalernas Gotlandsmotion.

Rapporterna om främmande undervattensverksamhet runt Östersjön är frekventa. Sverige bör nu anskaffa Sea Hawk-helikoptrar för att snabbt återfå förmågan att jaga och bekämpa ubåtar från luften som vi hade på 1980- och 1990-talen.

Sjöminor är ett billigt men mycket effektivt sätt att begränsa en sjögående motståndares handlingsfrihet. Med tanke på omvärldsläget och vår extremt långa kustlinje måste vår förmåga till minstrid utvecklas. Det handlar om planering, övningar och materielanskaffning.

En nationell, svensk försvarsförmåga måste också bygga på att hindra en motståndare från att landstiga. En angripare som skaffat sig ett brohuvud blir väsentligt svårare att handskas med. Den anskaffning av haubitsar som har gjorts till det svenska försvaret kan användas som en del i ett kustförsvar. Tillsammans med tung kustrobot kommer de att verka starkt avhållande mot försök till landstigningar på svensk kust. När riksdagen beslutade att göra värnplikten vilande i fredstid möjliggjorde man för ett återinförande – om läget i omvärlden drastiskt försämrades, eller om försvaret misslyckades med att rekrytera frivilliga soldater. Båda dessa förutsättningar är nu uppfyllda. Regeringen har nu till del återinfört värnplikten, med militär grundutbildning för både kvinnor och män inom ramen för lagen om totalförsvarsplikt. Vi välkomnar detta, och anser att värnplikten bör utvidgas och omfatta 10 000 värnpliktiga år 2025. Vidare bör den civila värnplikten återinföras och omfatta cirka 2 000. Liberalerna har tagit höjd för dessa volymökningar i *höstbudgeten för 2019*.

Mot denna bakgrund står det klart att 2015 års försvarsbeslut, såväl som 2017 års försvarsöverenskommelser, är otillräckliga för att tillfredsställa Sveriges försvarsbehov. Vi liberaler befarar att det vid slutet av denna femårsperiod kommer att vara för sent.

Försvarsförmåga kommer åter att sjunka ner. Rikets säkerhet kräver därför att redan före nästa försvarsbeslut försvarsanslagen ökas kraftigt.

Avslutningsvis behövs det att Sveriges beslutsfattare tar ett samlat grepp om anslagen till försvaret, dess materiell och personella förutsättningar. Liberalerna har presenterat ett steg i rätt riktning i partiets höstbudget för 2019 men ifall försvaret ska kunna rustas långsiktigt krävs det breda överenskommelser som har goda intentioner om att kraftigt stärka Sveriges försvar. Därför yrkar Liberalerna att följande motion ligger till grund för nästkommande försvarsbeslut.

Jan Björklund (L)

Tina Acketoft (L)

Gulan Avci (L)

Emma Carlsson Löfdahl (L)

Joar Forssell (L)

Roger Haddad (L)

Fredrik Malm (L)

Lina Nordquist (L)

Johan Pehrson (L)

Arman Teimouri (L)

Allan Widman (L)

Maria Arnholm (L)

Juno Blom (L)

Bengt Eliasson (L)

Helena Gellerman (L)

Robert Hannah (L)

Maria Nilsson (L)

Christer Nylander (L)

Mats Persson (L)

Barbro Westerholm (L)